

Versenyző kódja:

	/31/	

27/2012. (VIII. 27.) NGM rendelet

54 521 03 - 2016

MAGYAR KERESKEDELMI ÉS IPARKAMARA

Országos Szakmai Tanulmányi Verseny

Elődöntő

ÍRÁSBELI FELADAT MEGOLDÁSA

Szakképesítés:

54 521 03 Gépgyártástechnológiai technikus

SZVK rendelet száma: 27/2012. (VIII. 27.) NGM rendelet

Komplex írásbeli:

I. Alkatrészrajz készítése (kézzel); szilárdsági számítások végzése; technológiai számítások végzése; technológia dokumentációk (megmunkálás, szerelés), CNC munkalap készítése;

II. Karbantartási dokumentáció készítése; állapot-felmérési és javítási dokumentáció készítése

Elérhető pontszám: 300 pont

Az írásbeli verseny időtartama: 240 perc

2016.

Javító	
Aláírás	

Elért pontszám	

Fontos tudnivalók

- 1. A javítás során az útmutatóban szereplő pontszámoktól eltérni nem lehet!**
- 2. Az alkatrészrajznál a maximális pontszámból kell kiindulni, és hibánként kell levonni az útmutatóban szereplő értéket! Negatív pont nem adható!**
- 3. A számolást igénylő feladatok esetében általában a helyes összefüggés felírása, a jó behelyettesítés, és a végeredmény mértékegységgel kap külön pontszámot.**
- 4. A szöveges választ igénylő feladatoknál az egyes megkívánt tartalmi elemek mögött zárójelben szereplő pontszám adható meg, ha a tartalomelem illeszkedik a szövegbe! Emiatt természetesen az útmutatóban szereplő lehetséges megoldástól eltérő válasz is elfogadható, ha az tartalmilag és szövegkörnyezetileg megfelelő.**
- 5. A szabadkézi vázlatok értékelésekor a tartalom, az arányosság, illetve a műszaki ábrázolás legyen figyelembe véve!**
- 6. A CNC pályakövetésnél az egyes részek után szereplő pontszám akkor is megadható, ha az a vonatkozó kontúrelemet geometriailag helyesen írja le, szintaktikailag helyes!**
- 7. A javításra vonatkozó esetleges speciális szabályok a feladatnál olvashatóak!**

I. Alkatrészrajz készítése (kézzel); szilárdsági számítások végzése; technológiai számítások végzése; technológia dokumentációk (megmunkálás, szerelés) készítése;

1. Feladat

Adott a következő adatokkal jellemezhető egyenes fogazatú fogaskerék:

A következő táblázat alkalmazásával határozza meg a fogaskerék jellemző geometriai adatait!

24 pont

<i>Megnevezés</i>		<i>Jel</i>	<i>Adat</i>
<i>Fogszám</i>		<i>z</i>	<i>32</i>
<i>Modul</i>		<i>m</i>	<i>6 mm</i>
<i>Fogazat alap-profilja</i>	<i>profilszög</i>	<i>α</i>	<i>20°</i>
	<i>fejmagasságtényező</i>	<i>h_a[*]</i>	<i>1</i>
	<i>fejhézag tényező</i>	<i>c[*]</i>	<i>0,2</i>
<i>Foghajlásszög</i>		<i>β</i>	<i>0°</i>
<i>Foghajlás iránya</i>			<i>-</i>
<i>Profileltolás-tényező</i>		<i>x</i>	<i>-</i>
<i>Minőség</i>			<i>4</i>
<i>Többfogméret:</i>			

a) fejkör átmérő

3 pont

$$d_a = m \cdot (z + 2) = 6 \cdot (32 + 2) = 204 \text{ mm}$$

b) osztókör átmérő

3 pont

$$d = m \cdot z = 6 \cdot 32 = 192 \text{ mm}$$

c) lábkör átmérő

3 pont

$$d_f = m \cdot (z - 2 - 2 \cdot c^*) = 6 \cdot (32 - 2 - 2 \cdot 0,2) = 177,6 \text{ mm}$$

d) alapkör átmérő

3 pont

$$d_b = d \cdot \cos \alpha = 192 \cdot \cos 20^\circ = 180,421 \text{ mm}$$

e) fogosztás

3 pont

$$p = m \cdot \pi = 6 \cdot \pi = 18,849 \text{ mm}$$

- f) **osztóköri fogvastagság** *3 pont*

$$s = \frac{p}{2} = \frac{m \cdot \pi}{2} = \frac{6 \cdot \pi}{2} = 9,425 \text{ mm}$$

- g) **teljes fogmagasság** *3 pont*

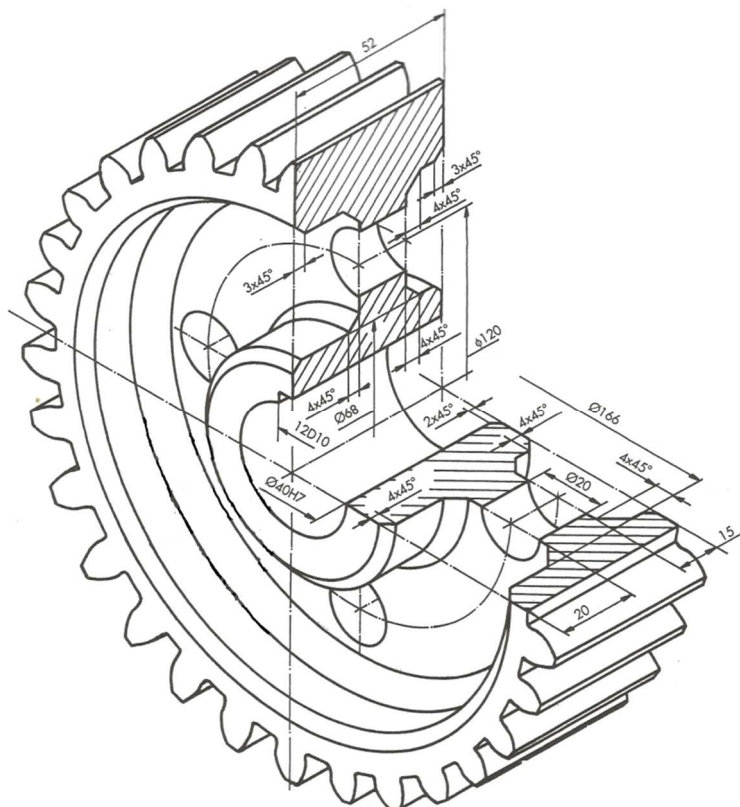
$$h = m \cdot (2 + c^*) = 6 \cdot (2 + 0,2) = 6 \cdot 2,2 = 13,2 \text{ mm}$$

- h) **Határozza meg a mellékelt táblázat segítségével a fogaskerék többfogméretét, valamint a méréskor közrefogott fogak számát! A számított értéket a műhelyrajz fogaskerék adattáblájában is szerepeltesse!** *3 pont*

$$W(4) = m \cdot W'_0 = 6 \cdot 10,78064 = 64,68384 \cong 64,684 \text{ mm}$$

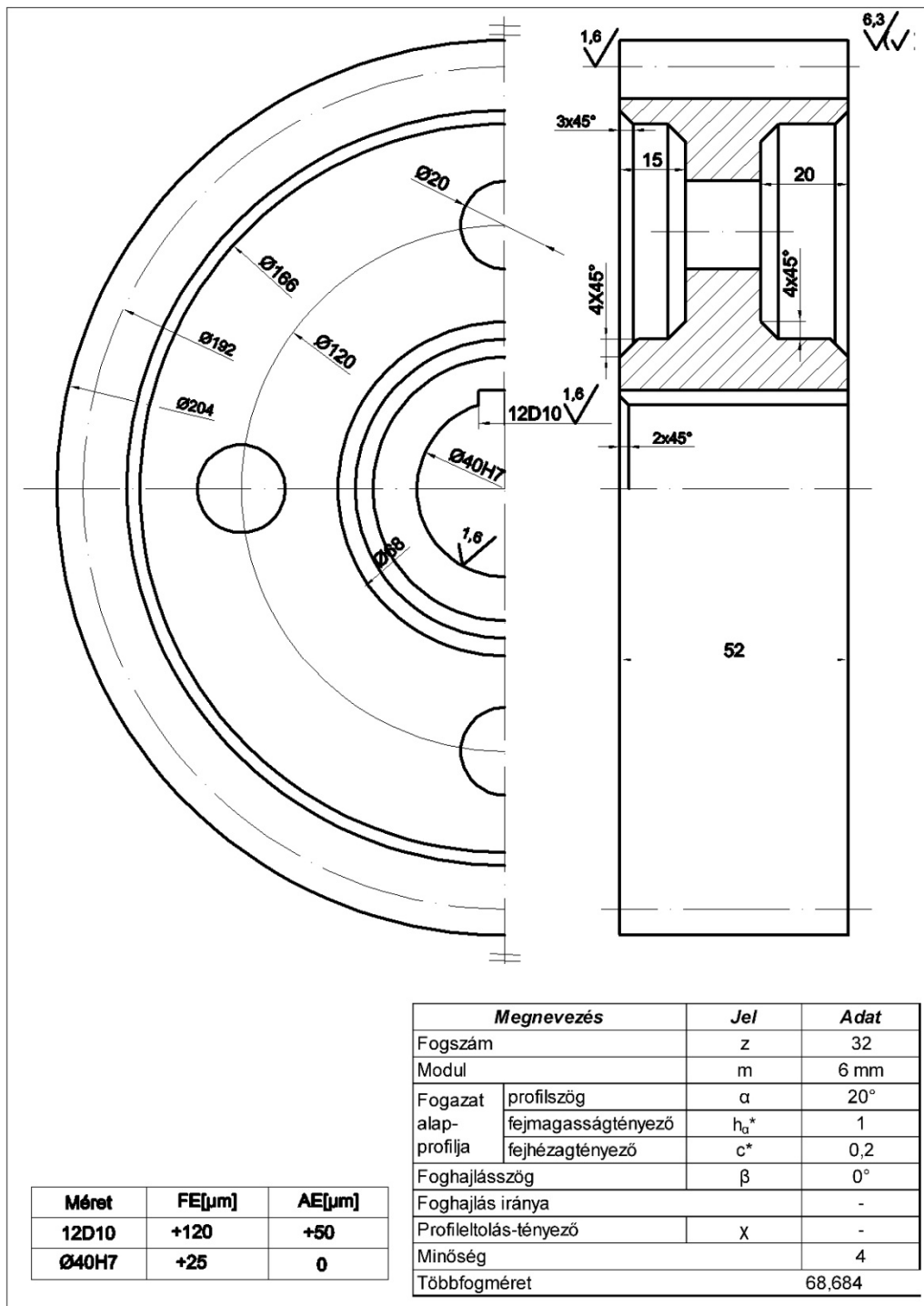
2. Feladat Készítse el az alábbi 42CrMo4 (MSZ EN 10083-1) anyagú fogaskerék műhelyrajzát a mellékelt szöveges megjegyzések és táblázati adatok figyelembe vételével! A feladat végrehajtásához használja fel az előző feladatban meghatározott méreteket! A rajzot a felsorolt részfeladatoknak megfelelően készítse el, ügyelve a műszaki ábrázolás szabályaira!

40 pont

- Az átlagos felületi érdesség $6,3 \mu\text{m}$. A tűrésezett felületek és a fogak felületeinek átlagos felületi érdessége $1,6 \mu\text{m}$.
- A reteszhorony mélysége az agyban $3,3_0^{+0,2}$.
- A tűrésezett méretek határeltérései:

Méret	FE[μm]	AE[μm]
12D10	+120	+50
$\varnothing 40\text{H7}$	+25	0

a) Válassza meg a méretarányt, készítsen annyi vetületet A/3-as lapon, amennyi egyértelműen meghatározza az alkatrész geometriáját! 16 pont

Az ábrázolás két különböző vetületen történt (vetületenként 3 pont) 6 pont

A vetületek a műszaki ábrázolás szabályainak megfelelnek (vetületenként és ábrázolási hibáknként 1 pont levonás, de 0 pontnál kevesebb nem adható) 2x5 pont 10 pont

b) Lásza el mérethálózattal a rajzot! A fogazatra vonatkozó méreteket az előző feladat megoldásaiból vegye!

10 pont

Hiányzó méretenként 0,5 pont levonás, de 0 pontnál kevesebb nem adható

c) Tüntessen fel a rajzon a kiírásban található felületminőségre vonatkozó értékeket!

3 pont

A kiemelt érdesség meg van adva a rajzon

1 pont

A kiegészítő jel szerepel a kiemelt mellett

1 pont

A jellemző felületen meg van adva a helyi érdesség

1 pont

d) Készítsen a rajzon tűréstáblázatot a tűrésezett méretek megengedett eltéréseinek megadására! Használja a mellékelt segéd táblázatot!

5 pont

A tűréstáblázat elkészült

1 pont

Az eltérések jók (8x0,5 pont)

4

pont

e) Készítse el a rajzon a fogazatot azonosító adattáblázatot!

6 pont

Az adattáblázat elkészült

3 pont

Az adatok helyesek

2 pont

A többfogméret ki van töltve

1 pont

3. Feladat

Végezze el a fogaskerék reteszhornyának és a vele kapcsolódó retesz érintkezésével kapcsolatos tűréstechnikai számításokat!

24 pont

a) Határozza meg a 12h9 szélességi méretű retesz határméreteit, ha a méretcsoport $D_1 \dots D_2 = 10 \dots 18$ mm, és a tűrésminőség tényezője $q_{IT9} = 40$!

12 pont

$$\text{Mértani közép méret: } D = \sqrt{D_1 \cdot D_2} = \sqrt{10 \cdot 18} = 13,4164 \text{ mm}$$

3 pont

$$\text{Tűrés egység: } i = 0,45 \cdot \sqrt[3]{D} + 0,001 \cdot D = 0,45 \cdot \sqrt[3]{13,4164} + 0,001 \cdot 13,4164 = 1,0827 \mu\text{m}$$

3 pont

$$\text{Tűrésmező: } T = i \cdot q_{IT9} = 1,0827 \cdot 40 = 43,307 \approx 43 \mu\text{m}$$

3 pont

Gyártási méret:

3 pont

12h9	0
	-0,043

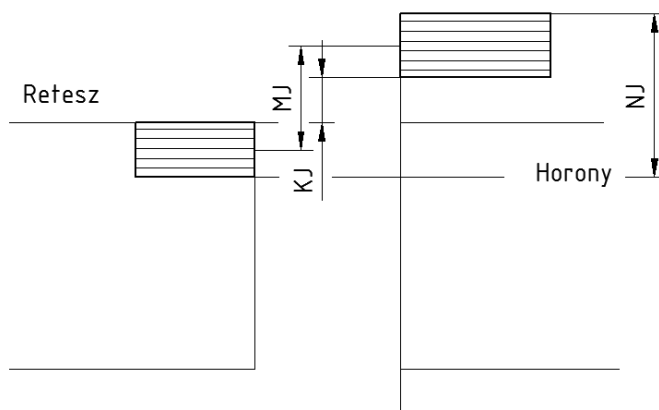
b) Nevezze meg az illesztés jellegét!

2 pont

Laza, tehát az illeszkedés játékkal valósul meg.

c) Rajzolja meg a tűrésmezők elhelyezkedését, illetve számítsa ki az illesztést jellemző mérőszámokat!

10 pont

4 pont

Kis játék: $KJ = AH_f - FH_{cs} = 12,05 - 12 = 0,05 \text{ mm}$

2 pont

Nagy játék: $NJ = FH_f - AH_{cs} = 12,12 - 11,957 = 0,163 \text{ mm}$

2 pont

Közepes játék: $MJ = \frac{KJ + NJ}{2} = \frac{0,05 + 0,163}{2} = 0,1065 \text{ mm}$

2 pont

4. Feladat

A fenti fogaskerék furatainak megmunkálását RF-30 típusú sugárfúrógépen végezzük.

Határozza meg a gép fordulatszámсорát, ha a hajtómű fokozatszám $Z=18$, a fordulatszámhatárok pedig $n_{\min}=37,5$ 1/min, ill. $n_{\max}=1900$ 1/min. **11 pont**

Fokozati tényező:
$$\varphi = \sqrt[Z-1]{\frac{n_{\max}}{n_{\min}}} = \sqrt[17]{\frac{1900}{37,5}} = 1,256 \cong 1,26$$
 2 pont

$n_1 = 37,5$	$n_7 = n_6 \cdot \varphi = 150,056$	$n_{13} = n_{12} \cdot \varphi = 600,451$
$n_2 = n_1 \cdot \varphi = 47,25$	$n_8 = n_7 \cdot \varphi = 189,071$	$n_{14} = n_{13} \cdot \varphi = 756,569$
$n_3 = n_2 \cdot \varphi = 59,535$	$n_9 = n_8 \cdot \varphi = 238,23$	$n_{15} = n_{14} \cdot \varphi = 953,277$
$n_4 = n_3 \cdot \varphi = 75,014$	$n_{10} = n_9 \cdot \varphi = 300,169$	$n_{16} = n_{15} \cdot \varphi = 1201,128$
$n_5 = n_4 \cdot \varphi = 94,518$	$n_{11} = n_{10} \cdot \varphi = 378,213$	$n_{17} = n_{16} \cdot \varphi = 1513,422$
$n_6 = n_5 \cdot \varphi = 119,092$	$n_{12} = n_{11} \cdot \varphi = 476,549$	$n_{18} = n_{17} \cdot \varphi = 1906,911$

Helyes fordulatszámoként 0,5 pont adható.

9 pont

5. Feladat

Végezze el a fogaskerék agyfuratának furat-megmunkálási műveletelemeinek technológiai számítását! **60 pont**

Adatok:

Előfúrás adatai: $D_1=12$ mm, $f_1=0,22$ mm/ford.

Furatbővítés adatai: $D_2=39,5$ mm, $f_2=0,36$ mm/ford

Általános adatok: $2\kappa_r=118^\circ$, $k_{c1.1}=1700$ MPa, $m_c=0,24$; a szerszám rá- és túlfutás mindkét szerszámnál $l_1=l_2=2$ mm. A forgácsoló sebesség értékét a mellékelt táblázatból vegye!

Szerszám gép-adatok: A fúrógép főmotorjának teljesítménye $P_{\text{mot}}=5,6$ kW, a hajtáslánc hatásfoka $\eta_g=0,82$.

70. táblázat. A forgácsolósebesség alapértékei gyorsacél szerszámmal való fűrésra fémör anyagba (v_B)

Megmunkálendő anyag		Furatátmérő, d [mm]																	
		2	4	6	8	10	12	16	20	24	28	30	35	40	45	50	55	60	65
		$v_B \left[\frac{m}{min} \right]$																	
Ötvözött acél	$R_{p0.2} \leq 500 \frac{N}{mm^2}$	30	38	40	29	31	33	23,5	23,5	24	24,5	21,5	25	25,2	25,2	26,5	27	27,5	
	$R_{p0.2} = 500 - 800 \frac{N}{mm^2}$	24,5	31	33	24,5	25,5	27	19,5	19,5	19,7	20	20	20,5	20,6	21	21,5	22	21,3	
	$R_{p0.2} \geq 700 \frac{N}{mm^2}$	20,5	26	27,5	20	21,5	23	16,2	16,2	16,5	17	17	17,2	17,2	17,4	18,3	18,5	18	
Ötvözött acél	$R_{p0.2} = 700 - 900 \frac{N}{mm^2}$	12,9	16,3	17,2	12,5	13,3	14,2	10	10	10,3	10,5	10,8	10,8	10,9	11	11,4	11,6	11,2	
	$R_{p0.2} = 900 - 1100 \frac{N}{mm^2}$	10	12,5	13,2	9,5	10,2	11	7,7	7,7	6,9	8,1	8,1	8,2	8,3	8,4	8,7	9	8,6	
Öntöttvas	$HBS \leq 200$	26	32,5	34,5	25	26,5	28,5	20,2	20,2	20,6	21	21,5	21,5	21,6	22	22,8	23,2	22,4	
	$HBS \geq 200$	17	21,5	23	16,5	17,5	17	13,4	13,4	13,7	14	14,2	14,2	14,3	14,5	15,1	15,4	14,8	
Réz, vörösvézretek, bronz		47	60	63	45,5	49	52	37	37	37,7	38,5	39,3	39,3	39,6	40	41,5	42,5	41	
	Száraréz	43	54	57	41,5	44	47	38,6	38,6	38,6	35	35,8	35,8	36	36,5	38	38,6	37,2	
Alumínium és ötvözetei		105	133	140	100	108	115	82,5	82,5	84	86	87,5	87,5	88	89,5	82,5	94,5	91	

- a) **Táblázat segítségével határozza meg az alkalmazandó forgácsoló sebességeket (v_{c1} , v_{c2})!** **4 pont**

Mivel $R_m \cong 750 \text{ MPa}$ (normalizált állapot)

$$v_{c1} = 14,2 \frac{m}{\text{min}} \quad 2 \text{ pont}$$

$$v_{c2} = 10,8 \frac{m}{\text{min}} \quad 2 \text{ pont}$$

- b) **Az előző feladatban szereplő fordulatszám sor felhasználásával határozza meg az egyes műveletelemekhez beállítandó fordulatszámokat ($n_{beáll1}$, $n_{beáll2}$)!** **8 pont**

$$v_{c1elm} = \frac{D_1 \cdot \pi \cdot n_{1elm}}{1000} \Rightarrow n_{1elm} = \frac{1000 \cdot v_{c1elm}}{D_1 \cdot \pi} = \frac{1000 \cdot 14,2}{12 \cdot \pi} = 376,67 \frac{1}{\text{min}} \quad 3 \text{ pont}$$

$$n_{1beáll} = 355 \frac{1}{\text{min}} \quad 1 \text{ pont}$$

$$v_{c2elm} = \frac{D_2 \cdot \pi \cdot n_{2elm}}{1000} \Rightarrow n_{2elm} = \frac{1000 \cdot v_{c2elm}}{D_2 \cdot \pi} = \frac{1000 \cdot 10,8}{39,5 \cdot \pi} = 87,03 \frac{1}{\text{min}} \quad 3 \text{ pont}$$

$$n_{2beáll} = 90 \frac{1}{\text{min}} \quad 1 \text{ pont}$$

- c) **Határozza meg az elő-, és felfúráskor fellépő főforgácsoló erő nagyságát (F_{c1} , F_{c2}), valamint a fellépő forgácsolási nyomatékokat (M_{c1} , M_{c2})!** **24 pont**

- a) Fajlagos forgácsolási ellenállások:

$$k_{c1} = \frac{k_{c1.1}}{h_1^{m_c}} = \frac{1700}{0,09429^{0,24}} \cong 2996 \text{ MPa} \quad (\text{Előfúráskor}) \quad 3 \text{ pont}$$

$$h_1 = f_{z1} \cdot \sin \kappa_r = 0,11 \cdot \sin 59^\circ = 0,09429 \text{ mm} \quad 3 \text{ pont}$$

$$k_{c2} = \frac{k_{c1.1}}{h_2^{m_c}} = \frac{1700}{0,15429^{0,24}} \cong 2662 \text{ MPa} \quad (\text{Furatbővítéskor}) \quad 3 \text{ pont}$$

$$h_2 = f_{z2} \cdot \sin \kappa_r = 0,18 \cdot \sin 59^\circ = 0,15429 \text{ mm} \quad 3 \text{ pont}$$

Főforgácsoló erők meghatározása:

$$F_{c1} = \frac{k_{c1} \cdot f_1 \cdot D_1}{2} = \frac{2996 \cdot 0,22 \cdot 12}{2} = 3954,72 \text{ N} \quad 3 \text{ pont}$$

$$F_{c2} = \frac{k_{c2} \cdot f_2 \cdot (D_2 - D_1)}{2} = \frac{2662 \cdot 0,36 \cdot (39,5 - 12)}{2} = 13176,9 \text{ N} \quad 3 \text{ pont}$$

Forgácsolási nyomatékok meghatározása:

$$M_{c1} = \frac{k_{c1} \cdot f_1 \cdot D_1^2}{8000} = \frac{2996 \cdot 0,22 \cdot 12^2}{8000} = 11,86 \text{ Nm} \quad 3 \text{ pont}$$

$$M_{c2} = \frac{k_{c2} \cdot f_2 \cdot (D_2^2 - D_1^2)}{8000} = \frac{2662 \cdot 0,36 \cdot (39,5^2 - 12^2)}{8000} = 169,6 \text{ Nm} \quad 3 \text{ pont}$$

- d) Számítsa ki a műveletelemek teljesítmény szükségletét (P_{c1} , P_{c2}), valamint a gépkihhasználás fokát (η_{k1} , η_{k2})! 12 pont

$$P_{c1} = \frac{M_{c1} \cdot 2 \cdot \pi \cdot n_{1beáll}}{60} = \frac{11,86 \cdot 2 \cdot \pi \cdot 355}{60} = 440,9 \text{ W} \quad 3 \text{ pont}$$

$$P_{c2} = \frac{M_{c2} \cdot 2 \cdot \pi \cdot n_{2beáll}}{60} = \frac{169,6 \cdot 2 \cdot \pi \cdot 90}{60} = 1598,44 \text{ W} \quad 3 \text{ pont}$$

Gépkihhasználás foka:

$$\eta_{k1} = \frac{P_{c1}}{\eta_g \cdot P_{mot}} = \frac{440,9}{0,82 \cdot 5600} = 0,096 \Rightarrow 9,6 \% \quad 3 \text{ pont}$$

$$\eta_{k2} = \frac{P_{c2}}{\eta_g \cdot P_{mot}} = \frac{1598,44}{0,82 \cdot 5600} = 0,348 \Rightarrow 34,8 \% \quad 3 \text{ pont}$$

- e) Határozza meg a műveletelemek gépi főidejét (t_{g1} , t_{g2})! 12 pont

$$t_{g1} = \frac{\Sigma L}{v_{f1}} = \frac{l + l_1 + l_2 + \Delta}{f_1 \cdot n_{1beáll}} = \frac{52 + 2 + 2 + 3,6}{0,22 \cdot 355} = 0,763 \text{ min} \quad 3 \text{ pont}$$

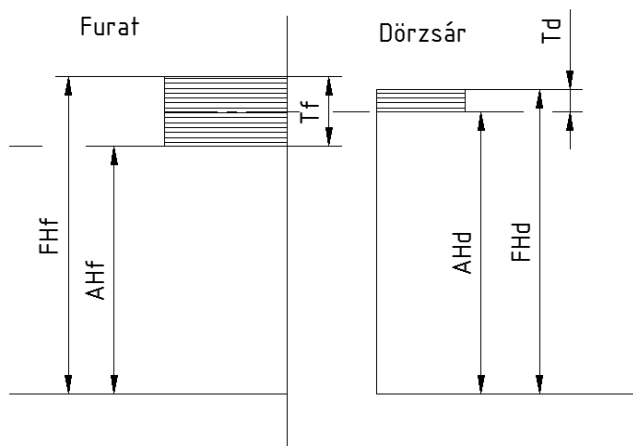
$$\Delta = \frac{a}{\text{tg } \kappa_r} = \frac{6}{\text{tg } 59^\circ} = 3,6 \text{ mm} \quad 3 \text{ pont}$$

$$t_{g2} = \frac{\Sigma L}{v_{f2}} = \frac{l + l_1 + l_2 + \Delta}{f_2 \cdot n_{2beáll}} = \frac{52 + 2 + 2 + 8,26}{0,36 \cdot 90} = 1,983 \text{ min} \quad 3 \text{ pont}$$

$$\Delta = \frac{a}{\text{tg } \kappa_r} = \frac{13,75}{\text{tg } 59^\circ} = 8,26 \text{ mm} \quad 3 \text{ pont}$$

6. Feladat

Rajzolja le a dörzsár tűrésmezejének elhelyezkedését a furat tűréséhez viszonyítva, illetve határozza meg a dörzsár átmérőjének gyártási méretét **12 pont**

Dörzsár alsó határmérete: $AH_d = AH_f + 0,5 \cdot T_f = 40 + 0,5 \cdot 0,025 = 40,012 \text{ mm}$ 3 pont

Dörzsár tűrése: $T_d = 0,35 \cdot T_f = 0,35 \cdot 0,025 = 0,00875 \cong 0,009 \text{ mm}$ 3 pont

Dörzsár felső határmérete: $FH_d = AH_d + T_d = 40,012 + 0,009 = 40,021 \text{ mm}$ 3 pont

Dörzsár gyártási mérete: $D_d = 40_{+0,012}^{+0,021} \text{ mm}$ 3 pont

7. feladat

A fogazatot egyedi gyártásban egyetemes marógépen modul tárcsamaróval marjuk. Végezze el a fogaskerékmarással kapcsolatos technológiai számításokat! **27 pont**

Adatok:

A fogárkok 80%-át nagyolással, 20 %-át pedig a simítófogással munkáljuk meg. A fajlagos forgácsolási ellenállás $k_c=6300 \text{ MPa}$, a szerszám átmérője $D_{sz}=100 \text{ mm}$, szerszám fogszáma $z_{sz}=12$, fogankénti eltolás $f_z=0,06 \text{ mm}$, forgácsoló sebesség $v_c=25 \text{ m/min}$, a szerszám rá-, és túlfutása $l_1=l_2=2 \text{ mm}$.

a) Határozza meg a fogárok közelítő keresztmetszetét, majd a nagyolási keresztmetszetet és fogásmélységet! **9 pont**

A fogárok közelítő keresztmetszete:

$A_f = s \cdot h = 9,425 \cdot 13,2 = 124,41 \text{ mm}^2$ 3 pont

Nagyolási fogásmélység:

$a_n = 0,8 \cdot h = 0,8 \cdot 13,2 = 10,56 \text{ mm}$ 3 pont

Nagyolási frontális keresztmetszet:

$$A_{fn} = 0,8 \cdot A_f = 0,8 \cdot 124,41 = 99,53 \text{ mm}^2 \quad 3 \text{ pont}$$

- b) Határozza meg a forgácsolási teljesítmény szükségletet a fajlagos forgácstérfogat alapján! 12 pont**

$$P_c = \frac{k_c \cdot V_t}{1000} = \frac{6300 \cdot 95,5}{1000} \cong 602 \text{ W} \quad 3 \text{ pont}$$

$$V_t = A_{fn} \cdot v_f = 99,528 \cdot 0,96 = 95,55 \frac{\text{mm}^3}{\text{s}} \quad 3 \text{ pont}$$

$$v_f = f_z \cdot z_{sz} \cdot n = 0,06 \cdot 12 \cdot 80 = 57,6 \frac{\text{mm}}{\text{min}} = 0,96 \frac{\text{mm}}{\text{s}} \quad 3 \text{ pont}$$

$$n = \frac{1000 \cdot v_c}{D_{sz} \cdot \pi} = \frac{1000 \cdot 25}{100 \cdot \pi} = 79,57 \cong 80 \frac{1}{\text{min}} \quad 3 \text{ pont}$$

- c) Határozza meg a nagyoló fogmarás forgácsoló erőszükségletét! 3 pont**

$$P_c = \frac{F_c \cdot v_c}{60} \Rightarrow F_c = \frac{60 \cdot P_c}{v_c} = \frac{60 \cdot 602}{25} = 1444,8 \text{ W}$$

- d) Határozza meg a nagyoló és simító fogmarás gépi főidejét (a visszajáratás és az osztás idejét ne vegye figyelembe)! 3 pont**

$$t_g = \frac{\sum L}{v_f} \cdot 2 \cdot z = \frac{l + l_1 + l_2 + \Delta}{v_f} \cdot 2 \cdot z = \frac{52 + 2 + 2 + 30,7}{57,6} \cdot 2 \cdot 32 = 96,33 \text{ min}$$

8. feladat

Végezze el a fogaskerékmaráshoz szükséges egyetemes osztófej beállítási adatainak meghatározását! 4 pont

Az osztófej állandója $C=40$.

A furatos tárcsák furatszámai az osztókörön: 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 23, 27, 29, 31, 33, 37, 39, 41, 43, 47, 49.

A cserekerék-készlet fogaskerekeinek fogszáma: 24, 24, 28, 30, 32, 36, 37, 40, 48, 49, 56, 60, 64, 66, 68, 72, 76, 78, 80, 84, 86, 90, 96, 100, 112.

A forgatókar elforgatása:

$$n_f = \frac{C}{Z} = \frac{40}{32} = 1 \frac{8}{32} = 1 \frac{1(4)}{4(4)} = 1 \frac{4}{16} \quad 3 \text{ pont}$$

A 16-os lyukkörön egy teljes fordulattal és 4 lyukkal osztunk. 1 pont

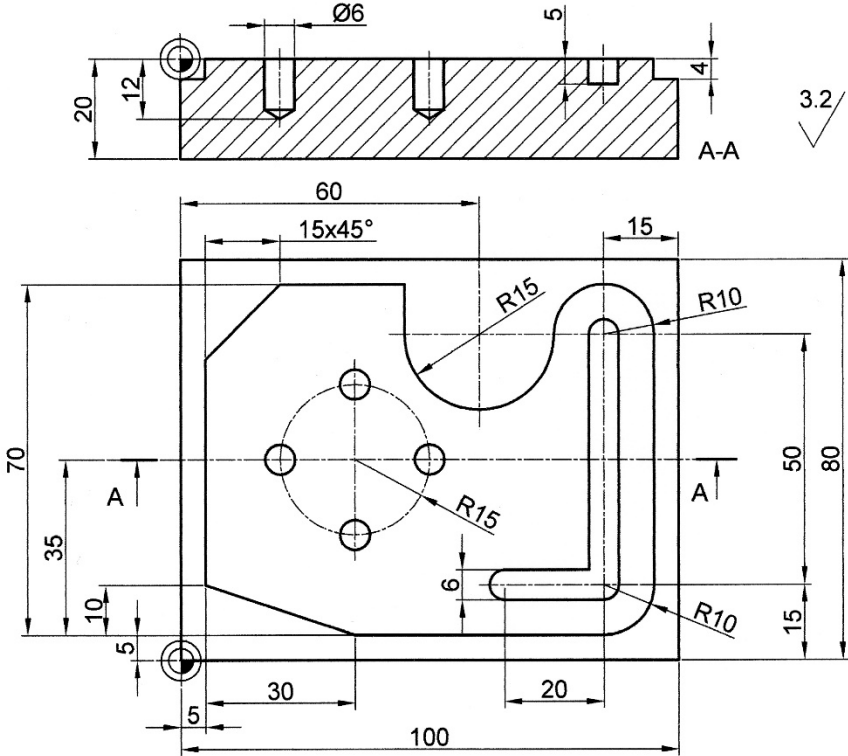
9. feladat

CNC kontúrleírás készítése. 18 pont

A rajzon látható alkatrészt kell elkészíteni AlMg1 anyagból. A megengedett vágósebesség 120 m/perc, a maró Ø20 mm, keményfém lapkás szármaró, z=2 élű. A fogankénti előtolás 0,07 mm. A munkadarab a simítási ráhagyásig nagyolva van, Önnek csak a kontúrsimítást kell programoznia.

(A furatokat és a hornyot nem kell elkészítenie, csak a meghatározott feladatot végezze el!)

Feltételezés: A maró a kiindulási pont fölött áll, és a szerszámkorrekciók érvényesítésre kerültek. Kapcsolja be a főorsót, és programozza a technológiai adatokat a kiszámított értékekkel! A simítást egy fogásban végezze! Egészítse ki a megkezdett programot! Csak G0, G1, G2, G3 utasításokat használhat! A köríveket középpontos méretmegadással kell programozni!

Versenyző kódja:

 / **31** /

27/2012. (VIII. 27.) NGM rendelet
Komplex írásbeli
Gépgyártástechnológiai technikus

...

N10 G0 Z50

N20 X-5 Y-12 Z2

N30 M3 S1000

N40 Z-4

N50 G41 G1 X5 Y15 F200

N60 Y60

N70 X20 Y75

N80 X 45

N90 Y65

N100 G3 X75 Y65 I15 J0

N110 G2 X95 Y65 I10 J0

N120 G1 Y15

N130 G2 X85 Y5 I-10 J0

N140 G1 X35

N150 X5 Y15

N160 G40 X-5 Y-12

N170 M5

N180 G0 Z50

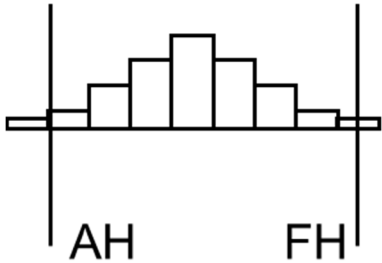
Pontozás: minden technológiai adat, illetve szerszámmozgás helyes megadásáért a feltüntetett soronkénti bontásban 1 pont, összesen 18 pont.

Az I. rész elérhető részpontszáma: 220 pont

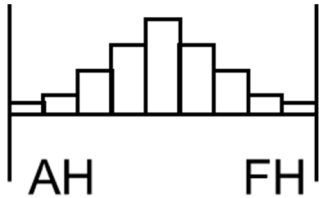

II. Karbantartási dokumentáció készítése; állapot-felmérési és javítási dokumentáció készítése

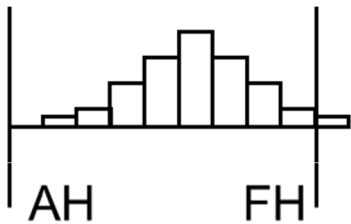
10. A következő ábrán jellegzetes hisztogram-túrésmező elhelyezkedési lehetőségeket lehet látni. Jellemezze az egyes eseteket egy-két mondatban! 5x5pont =25 pont

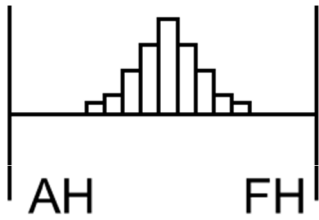
A szóródás túl nagy. A selejtes munkadarabok gyártása elkerülhetetlen.....
.....

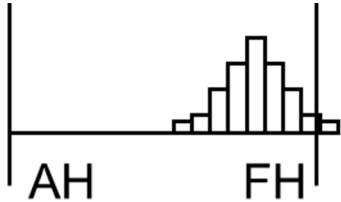
Határeset. Pillanatnyilag nincs selejt, de az eloszlás jellege miatt bármelyik pillanatban előfordulhat. Az átlagméret megváltozása szintén selejtet eredményezhet

Az előző állapot, azzal a változással, hogy az átlagméret elmozdult a felső-határméret irányába.

Az ideális állapot. A szóródás megfelelő, az átlag úgy helyezkedik el, hogy marad mozgástér az esetleges változások számára.....

Az előző állapot azzal a különbséggel, hogy az átlag a mozgási lehetőségnél nagyobb mértékben tér el a középső helyzettől.
.....

11. A szerszámgépen történt próbasorozat gyártása után a 35 mm névleges méretű munkadarabok kialakult méretei alapján a szerszámgép szórása: $s^* = 0,005!$ 15 pont

- a) A várható selejtek mennyisége alapján elvállalható-e az a sorozatgyártási feladat, amely szerint a munkadarab kritikus méretének tűrése: $35^{+0,042}_{-0}$ 5 pont

$$c_g = \frac{T}{6 \cdot s^*} = \frac{0,042}{6 \cdot 0,005} = 1,4 \quad 3 \text{ pont}$$

Mivel az érték nagyobb mint 1,33 ezért a feladat elvállalható. 2 pont

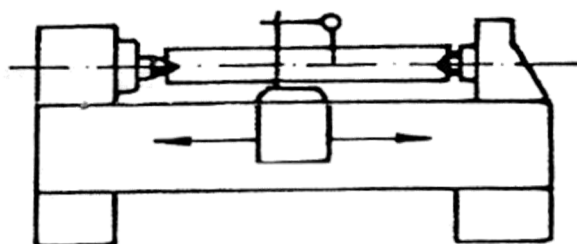
- b) A mintasorozat alapján az átlagméret: $\bar{x} = 35,025$.
Ez a körülmény változtat-e az előző ítéleten? 10 pont

Az átlagméret elmozdult a tűrésmező közepéhez képest 0,004 mm-rel jobbra. A tűrésmező felének szélessége 0,021 mm, a három szórás szélessége 0,015 mm, tehát a mozgástér 0,006 mm. Ha az átlag a fenti értékkel mozdul el a középértéktől, még nem okoz változást.

12. Az előző szerszámgép állapotának felmérése érdekében pontossági vizsgálatot kell végezni. Hajtsa végre a következő feladatokat! 20 pont

- a) A főorsó ellenőrzéséhez Morse-kúpos esztergacsúcsok, illetve csúcsfészekkel ellátott mérőhenger áll rendelkezésre. Készítsen mérési vázlatot a főorsó és a szegnyereg tengelyének egytengelyűségének ellenőrzésére!

7 pont

b) Válasszon mérőeszközt, és segédeszközt az előző feladathoz, és készítse el a pontossági ellenőrzés mérési utasítását! A megengedett eltérés: 0,01 mm!

13 pont

A választott mérőeszköz: mérőóra, kívánt leolvasási pontosság: 0,01 (0,005) mm

2 pont

A választott segédeszköz: mágneses mérőóraállvány

1 pont

A mérés menete:

A főorsó, a szegnyereg furatának, illetve a mérőhenger megtisztítása

1 pont

A csúcsok megtisztítása

1 pont

Az állvány elhelyezése a szánszerkezeten

1 pont

A mérőóra behelyezése az állványba, a mérőhenger felső részén, a tengelysík megkeresése a keresztszán mozgatásával

1 pont

Tengelysíkban történő illesztés, előfeszítés, nullázás

1 pont

A szánszerkezet mozgatása, a mérőóra két szélső értékének leolvasása, a két szélső érték különbsége a méret.

2 pont

A mérés megismétlése még két alkalommal

1 pont

A mérőóra illesztése a vízszintes tengelysíkhoz a henger palástján az előző eljárás megismétlése.

1 pont

A mérési eredmények dokumentálása

1 pont

13. A tűzoltó jellegű, és a merev ciklusidejű karbantartási stratégia közül kell választani egy szerszámgép esetében. Soroljon fel a stratégiák közötti különbségek közül ötöt!

5x2x2 pont = 20 pont

Tűzoltó stratégia

Merev ciklusidejű stratégia

A gépek 100%-ig kihasználhatók

Jól tervezhető

Nem kell hosszú kísérleteket végezni a károsodási magatartás felmérése céljából

Javul a gépek rendelkezésre állása

Egyszerű módszer

Csökkenti az üzemzavarok számát, rendszeres gondozás és kontroll van a gépeken

Az alkatrészek váratlanul, nagy termelési veszteséget okozva mennek tönkre

Nagy raktárkészletet és jelentős személyi állományt tehát nagy költséget igényel

Mivel előre nem tervezhető a javítást csak hosszabb idő alatt nagyobb ráfordítással lehet elvégezni

Gyakori hibák a javítás során

Csak olyan helyen alkalmazható ahol a működésképtelenség nem veszélyeztet emberi életet

Az egyébként tökéletes, üzemképes gépeket is javítják, mert a ciklusidő nem változtatható

Nem a tényleges állapot, hanem az előírások szerint javítanak emiatt időnként „tűzoltásba” megy át

A II. rész elérhető részpontszáma: 80 pont

A II. rész elért részpontszáma: pont

A dolgozat összpontszáma: .....pont/300 pont